

ser) sta jako praktična, in pristajala bi po mojih mislih na marsiktero stran tudi našim zemljiščem.

Izmed raznih družih poljskih strojev so opomina vredni: Hohenheimska sejalnica za ogeršico; francoski valjar; Kane-jeva sejalnica za deljo; tri- in štiričlenasti valjar iz železa; Alban-ova široko metavna sejalnica; Hornsby-jeva sejalnica, s katero se seje na brazde. Ta sejalnica (Drillsäemaschine) je najpopolnša izmed vseh, kar sem jih videl. Ima težo okoli 18 centov in velja kakih 300 gld.; dobí se pa tudi, kakor nam je g. profesor pravil, za 200 stotinjakov. Croskill-ijev drobljivec (Pulverisator) je ves iz železa in tehta v svojej pravej podobi 21 centov. Ta velikanski valjar ima 18 koles; vsako kolo se posebej vrti in razdrobi zbog svoje teže in ostrih železnih zobov, tudi najtrjo zemljo v prah.

Nekaj tu omenjenega, posebno za naša zemljišča pristojnega orodja, hočem o svojem času natančneje v „Novicah“ opisati, kakor sem si je namreč po svojej zmožnosti v bilježnico zabilježil.

Pri razstavi v Hicingu smo videli tudi mnoge mlatilnice (Dreschmaschine), ki je soper goni, o katerih se nam vendar ni nič razkazovalo, kajti namenjeni so le za prav velika in nerazkosana posestva, kakor je imajo navadno Angleži, da žito koj na polji izmlatijo. Toda tudi druge manje in bolj praktične domače mlatilnice smo videli.

Pri podučevanju se nam je čestokrat priporočevalo, kako dobro in koristno je, ako se na enem kosu zemlje mnogo vrstno seme seje, ker na tak način se gotovo mnogo in pa različnega sadu pridela. To se ve, da se nam je dal tudi povod, kako se pri tem poslu ravna. Priporočevalo se je nadalje, naj se suha zemlja, brž ko je mogoče, obseje in zarad zraka in gorkote, katerih vsako seme k svojemu kaljenju potrebuje, nikoli pregloboko ne seje. Da pa seme pregloboko pod zemljo ne pride, imamo mnoga pripomočna orodja, kakor: valjar, zavleko (Schleife) in brano. S plugom se seme nikoli uspešno ne zakrije; zarad tega pa imamo dobre in jako pripravne sejalnice (Säemaschinen), ki se v občno rabo čedalje bolj vpeljujejo.

(Dalje prihodnjič.)

Poduk,

kako najboljšo živo mejo zasaditi.

(Dalje.)

Opravila v prvem letu.

V prvem letu ni treba nič družega, kakor sad čisto opléti, in z dvojno-roglato kopačo okopati ga, v suhotnem poletju pa mlado sadilo večkrat škropiti. Ta-le so opravila potem za vsako leto:

Opravila v drugem letu.

Spomlad, predno brst poganja, ali tudi v poprejšnji jeseni po listopadu prireži ali odžagaj vse sadike pre-kasto, od $1\frac{1}{2}$ do 2 palcev od zemlje visoko, tako sicer, da dva popka na stebli ostaneta; iztrebi jim vse mladike, ki bi bile v prvem letu pognale; ne puščaj ga od dveh palcev daljšega stebila iz zemlje, čeravno nobenega popka ali očesa na njem več ni. Kjer odžaguješ, moraš rezí z ostrim nožem gladko pričeliti. Zdaj, ko so sadike vdrugeč podrezane — toda ne više kot dva palca od zemlje — in ko so se že močneje zakoreninile, bojo močno vejnate mladike zagnale. Ko bi se nekatere sadike ne prijele, jih koj poruj, in druge čvrste namesti. Taka na novo posajena stebila moraš ravno tako podrezati in obdelovati, kakor una pri prvem sajenji. V tem letu moraš sadišče nekaterekrat prekopati

in saj enkrat plitvo okopati, skozi in skozi pa plevéla ga čistiti.

Kadar mozeg zastajati začne, to je koj po kresu, preglej vsako sadiko posebej, pusti vsaki sadiki dve najlepši in najravnši mladiki, druge pa, če so jih naredile, pri stebli gladko iztrebi. Glej, da boš izmed najlepših in ravnih vej odbral le take, ktere niso na strani, ampak naravnost za plotovo vrstjo zagnale; zakaj na tem stoji lepota in trdnost plota, da se mladike izprvega lepo zvrsté; zatorej moraš vse postranske in nepotrebne šibince odrezati, ko bi bile še tako ravne in lepe; vsakemu deblu pa le po dvoje pusti, a ne več. Ko bi bila na kakem deblu le ena mladika izrastla, odreži še to gladko do dveh ali treh očés; iz teh bote prihodnjič gotovo dve mladiki pognali.

Opravila v tretjem letu.

Spomladi ali pa še v jeseni poprejšnjega leta prireži med letom zrastle mladike — močneje do 8 palcev — šibkeje do 4 — 6 palcev. Pri tem opraviu glej skrbno na rastljivost vejic. Tukaj velja, kar pri sadnem drevju sploh, namreč: čem močnejša je veja ali mladika, tem manj se je prireže; tanji če je, več je moraš odrezati. Zatoraj bo le-ta do 8 palcev prikrajšana mladika 6 do 8 družih rastlik pognala; una do 4 palcev prirezana bo pa le dvoje ali troje rastlik zagnala, ktere bojo veliko hitreje rastle in unih osmero, če ne že v tem letu, pa saj v drugem gotovo dorastle. To prirezovanje je poglavitno delo, kajti podrezane mladike že v tem letu veliko drugih stranskih vejic zaženejo, s kterimi se prihodnji plot prav gosto strne. Obrezovanje stori, da se deblo močno vkorenini in lepe visoke mladike poganja. Med tem, ko sok oživi, je treba k mladikam, ki krivo ali medlo rastejo, potakniti po dva do treh čevljev visoka količka, na kterih se krivo izraščene veje s privezo poravnati morajo, šibkeje na-nje privezane pa se opirajo; brez tega bi se vse križem skodralo. Prav je, če koj ob sajenju take stebričke v tla zabiješ, in jih s leskovimi palicami ali latami ravno počez polatiš (kakor je v slednjem opraviu 4. leta popisano); potem pa vse krivo izraščene in šibke vejice na-nje privežeš. Zraven tega mora v tem letu sadilo čisto opléto, in saj enkrat plitvo okopano biti.

(Dalje prihodnjič.)

Zdravilska novica.

* Gotovo pomoč, kadar človeka zó b boli, je dr. Blake oznanil v zboru zdravniške družbe v Londonu tako-le: Vzemi galuna (Alaun) v moko zmletega 2 kvintelca in žveplenega êtra (Schwefeläther) 7 kvintelcev. To pomešaj skupaj in to zmes pomoči v osvalček pavole, pa to vloži v votli zob — če je treba večkrat. Ne požiraj pa od tega nič. — Ta zmes pa pomaga le, kadar človeka boli zob, ki je gnjil. Al pa je ta pomoč tudi pri taci bolečinah tako gotova kakor angleški zdravnik trdi, ne bi glave zastavili.

Asekuracijske zadéve.

Royal Insurance Company
v Liverpoolu.

To slavnoznano, pošteno zavarovalno društvo je 7. avgusta letos imelo svoj navadni občni zbor, pred kterega se je položil račun za 1867. leto. More se reči, da je uspeh sijajen, ako se pomisli, da je to leto pogorelo toliko zavarovanih poslopij, da je zavarovalnica

zoper ogenj v srebru prejela 4,605.530 gold., a škode je bilo povrniti 2,921.250 gold., kar znaša do 63 od sto. Povrnila se je vsa škoda in poplačali se vsi drugi stroški, in zavarovalnici zoper ogenj je ostalo 563.730 gold. a. vr. čistega dobička. Pri zavarovalnici za življenje pak je pričakovati mnogo ugodnejši uspeh, ker je voditeljstvo vnovič sklenilo, zavarovancem povikšati delež na dobičku, kar je že zdaj vidoma koristilo društvu, ki je bilo tudi poprej zelo razširjeno. Pokazalo se je, da je zadnja tri leta novo zavarovalno društvo za življenje, po vprek že zdaj po 801.000 ft. strl. na leto pretikalo, a poprejšnjih pet let po vprek samo po 688.000 ft. strl., in še je opomniti, da voditeljstvo do 213.000 ft. strl. zavarovalne istine na leto ni hotelo prevzeti, ker se je zdelo nevarno.

Občni zbor je za posebno izvrstno delovanje izrekel zahvalo voditeljstvu in nižjim uradnikom, a zlasti zaslužnemu aktuarju in društvenemu voditelju, gosp. Percy M. Dove, in potem je sklenil, poleg vsega tega sijajnega vspeha samo navadno dividendo, t. j. po 7 sp. na vsako akcijo razdeliti, in z obilnim ostankom dobička pomnožiti založno istino, katera je bila že poprej velika.

Žalibog, da je že 14 dni po občnem zboru društvo „Royal Insurance Company“ zadela bridka izguba s prezgodnjo smrtjo moža, v zavarovalstvu jako spoštovanega in mnogo zaslužnega. Ta mož je g. Percy M. Dove, kterege je osnovalni odbor bil poklical to napravo voditi, in kateri je 24 let svoje dolžnosti tako krepko in razumno izpolnjeval, da je društvo „Royal Insurance Company“ povzdignil med največja društva na svetu. Blagemu namenu in modrej skrbi tega moža se ima društvo „Royal Insurance Company“ zahvaliti, da ga je ta izguba zato manj bridko zadela, ker g. Percy M. Dove, za to napravo vedno vnet, še dokler je živel, pridružil si je bil izkušenega podvoditelja gosp. Johna H. Mc. Larena, kateri po dolgoletnih izkušnjah v zavarovalstvu in oprt na modre svete rajnega, bode društvo „Royal Insurance Company“ gotovo enako dostojno vodil in pospeševal.

To slavno razglašeno društvo, katero ima skoraj po vseh delih svetá dobre namestnike, sklenilo je na mojo prošnjo 1866. leta, tudi v Trstu postaviti svojega glavnega namestnika, kateri bi v avstrijskem cesarstvu in v laškem kraljestvu ustanovil krepko delo in namestoval društvo „Royal Insurance Company.“ V tem času je društvo do dobrega razvidelo, kakošno je v Avstriji zavarovalstvo, in občinstvo je v mnogih prilikah moglo spoznati, kako natančno, hitro in gotovo plačuje ta naprava. Zarad tega in tudi zato, ker se je ta naprava vedno bolj uljubila občinstvu, sklenilo je vodstvo društva „Royal Insurance Company“ pripraviti potrebna pisma za dovolitev po avstrijskej državi, in ta pisma je poslalo meni s privolitvijo, da v društvenem imenu storim vse, česar je v ta namen treba pri c. k. trgovskem ministerstvu. Počesčen s tem naročilom sem nemudoma prošnjo vložil c. kr. trgovskemu ministerstvu ter se v kratkem nadejem ugodnega odgovora, kar bode gotovo na korist vsega občinstva in države same, ako bode tukaj imela zakonite namestnike tako velika naprava s toliko imovino, posebno ker je podoba, da so pravila društva „Royal Insurance Company“ po polnem primerna novemu zavarovalnemu zakonu (postavi), kateri se napravlja ter utegne skoraj dobiti veljavo.

Menim, da sem s tem razjasnilom ustregel mnogovrstnim željam tistih, ki se želé zavarovati, ter se nadejem, da se utegne ljubezen in zaupanje do te naprave tem bolj oživiti, ker si je postavila za trden nálog, tudi našemu cesarstvu, kar je največ mogoče, nakloniti vse koristi, katere more ta važna zavarovalnica podajati.

Po naročilu glavnega namestnika, gospoda Girolama Basevija v Trstu

Inspektor za Kranjsko, Koroško, južno Štajarsko, Gorico, Gradiško, Istro in Hrvaško

Avgust Vrtnik.

Iz deželnih zborov.

O gruntne davku

v kranjskem deželnem zboru.

Ker so še le zdaj dotiskani stenografični zapisniki, nismo mogli pred začetni z natisom nekterih obravnav, kakor smo obljubili.

Začenjamo tedaj z odborovim sporočilom o gruntne davku, kteremu je poročevalec bil gosp. Svetec. Glasilo se je tako-le:

„Iz računskega sporočila deželnega odbora je razvidno, da sklep, ki ga je storil deželni zbor v seji od 28. decembra 1866. leta, kako naj bi se naši deželi preobloženje z gruntne davkom enakomerno zmanjšalo, ni imel zaželenega uspeha. Visoko c. k. finančno ministerstvo ni pritrdilo ne prošnji, da bi se gruntne davka ordinarij odmeril na podlagi od 12 odstotkov namesto 16 odstotkov katastralskega čistega prihodka, ne da bi se od zadnjega ordinarij odbilo 150.000 gld., in se to posamesnim davka plačnikom odpisalo v primeri, kakor je kranjska dežela proti drugim preobložena.

Visoko ministerstvo se opira zastran prvega na ta razlog, da Njih Veličanstvo, ko je izdalo sklep od 31. decembra 1864. l., ni imelo namena odpustiti davek po nekem stanovitem percentu; a zastran drugega, da bi 150.000 gold. odbiti bilo bi preveč, a razun tega, da bi nove precenitve treba bilo, ako bi se hotelo izvedeti, koliko je vsak posamesni plačnik v primeri preobložen. Ali ravno te ogniti se, bil je namen, ki ga je imel sklep deželnega zbora. Visoko ministerstvo tedaj izrekuje, da ne more odstopiti od svojega dozdanjega ravnanja, kterege se je držalo pri izvrševanju Najvišjega sklepa od 31. decembra 1864. leta, in to tem menj, ker se je kataster že pregledovati začel za uravnavo gruntne davka.

Odbor je sicer prepričan, da način, kakor se je do zdaj izvrševal Najvišji sklep od 31. decembra 1864. leta, ni pravi; da razlogi, ki so bili izrečeni zastran tega v sejah deželnega zbora od 1. februarja in 28. decembra 1866. leta, so skozi in skozi resnični in neovrženi, in da bi se tudi proti razlogom, iz kterih ministerstvo sklepu deželnega zbora ni hotelo pritrditi, marsikaj dalo ugovarjati; vendar meni, da zdaj, ko se je pregled katastra že djansko pričel, in ko ministersko predlogo zastran uravnave gruntne davka, ki precej v ti sesiji državnega zbora pride v pretres, že imamo v rokah, prejšnjega sklepa ne kaže ponavljati, ker pač ni nobene upanja, da bi ministerstvo prošnjo, ktero je že dvakrat odbilo, v sedanjih okoliščinah uslišati hotelo.

Deželi kranjski ostaja tedaj le ena pridobitev, to je velikodušni sklep Njih Veličanstva od 31. decembra 1864. leta. Te pridobitve se moramo trdno držati, ter neprenehoma prositi in zahtevati, da se dobrota, ki je po tem Najvišjem sklepu došla deželi, v svojem celem obsegu, brez krajsanja in trganja uresniči.

Ali, žalibog! mi smo morali še v vsaki sesiji tožbo slišati, da c. kr. organi naše dežele ne ravnaajo po blagodušnem namenu Njih Veličanstva; da omenjenega Najvišjega sklepa ne spolnujejo. Tudi odbor ne more drugače, ko ponavljati to tožbo, in spet konstatirati, da se niti 1866., niti 1867. leta ni po Najvišem sklepu ravvalo.